ILMATIETEEN LAITOS

8.2.2026

Talousvaliokunta
Eduskunta

LAUSUNTO: VNS 9/2025 VP VALTIONEUVOSTON SELONTEKO: KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOSUUNNITELMA

Maatalouden metaani- ja typpioksiduulipäästöt aiheuttavat noin neljänneksen taakanjakosektorin päästöistä. Metaanipäästöt aiheutuvat pääasiassa kotieläinten ruoansulatuksesta ja lannankäsittelystä, kun taas typpioksiduulipäästöt ovat peräisin viljelymaiden maaperästä. Tämä Ilmatieteen laitoksen lausunto keskittyy näihin typpioksiduulipäästöihin, jotka olivat 12 % taakanjakosektorin päästöistä v. 2023. Laitoksella on pitkä kokemus typpioksiduulipäästöjen tutkimuksesta, mittaamisesta ja mallittamisesta osana ilmastotutkimustaan.

Viljelymaiden typpioksiduulipäästöihin vaikuttavat etenkin typpilannoitus, maaperän kosteus, routa- ja sulamisjaksot sekä maaperän eloperäisen aineen määrä. Näiden tekijöiden vaikutusten ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtämisessä on edelleen oleellisia puutteita, joita on paikattava tieteellisellä tutkimuksella kokonaisvaltaisten typpioksiduulipäästöjen hillintäkeinojen kehittämiseksi. Pohjaveden pinnan tason nostaminen näyttäytyy joka tapauksessa keskeisenä keinona vähentää päästöjä turvemailla.

Kansallista kasvihuonekaasuinventaariota on kehitettävä siten, että se ottaa huomioon nykyistä paremmin oleelliset typpioksiduulipäästöihin vaikuttavat tekijät ja viljelykäytännöt. Nykyiset hehtaarikohtaiset päästökertoimet eivät huomioi parannettujen viljelykäytäntöjen vaikutuksia. Pohjaveden pinnan tason arviointi ja seuranta on keskeinen kehityskohde. Laskentamenetelmien kehittämiseksi tarvitaan mittauksia pohjavesipinnan tasosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä pohjavesipinnan tason vaikutuksista typpioksiduulipäästöihin.

Typpioksiduulipäästöjen vähentämisen keinot parantavat monessa tapauksessa myös hiilitasetta ja vähentävät hiilipäästöjä, eli ne parantavat tällä tavoin myös maankäyttösektorin ilmastovaikutuksia. Nämä win-win yhteisvaikutukset on huomioitava inventaariomenetelmiä kehitettäessä.